

Nordiskt ledarskap – Ett manifest för säkerhet, välstånd och europeisk styrka av Fredrik Johansson

Förord av Gunnar Hökmark

april 2025

Vår tid kräver nordiskt ledarskap

Norden är ett av världens mest stabila centrum för demokrati och fria medborgare. Mångfald, respekt för den enskilda och en tydlig bild av att statens roll är att styra landet men inte kontrollera samhällets alla funktioner.

Det är en sammanvävd kultur som förenas med en ekonomisk integration som genom EU har blivit fördjupad, där de nordiska länderna kompletterar varandra i den globala ekonomins större mönster.

I och med Finlands och Sveriges inträde i Nato för ett år sedan har vi nu alla samma säkerhetspolitiska plattform, något som har en betydelse långt utöver den försvarspolitiska samordningens ökade förmåga och integrationens gemensamma ekonomiska styrka.

I en värld där demokratin i allt fler länder är utsatt vad gäller sin existens, eller präglas av polarisering som försvagar dess ledarskap, står de nordiska länderna ut genom samhällen som förenas av gemenskap och tilltro. De präglas av en ekonomisk stabilitet och en välfärd, som trots alla de problem som möter oss, ger förutsättningar som få andra länder i dag har.

Ett fördjupat nordiskt samarbete blir därför en naturlig väg för att möta de utmaningar som både Norden och Europa står inför. Inför alla de problem och hot som den fria världen måste ta itu med, kan de nordiska länderna fungera både som en enad kraft för en större politisk agenda, och som en inspiration för hur samhällen kan formas genom marknadsekonomi, rättsstat och öppenhet gentemot omvärlden.

Frivärld vill lyfta fram den gemensamma kraft och politiska styrka som Norden tillsammans kan utveckla och vill med detta papper presentera ett projekt vikt åt Norden. Det är ett projekt som vi kommer att ägna både tid och kraft åt framöver. **Norden nu** tar sikte på både den styrka och förmåga som vi redan i dag har och kan mobilisera tillsammans, och alla de reformer inom en lång rad av områden som lämpar sig särskilt väl för ett samarbete de nordiska länderna emellan, som ger oss en ökad gemensam kraft i europeisk och internationell politik.

De nordiska länderna som kraftcentrum för liberal demokrati, för marknadsekonomi och innovationer, måste bli än mer drivande i den nya säkerhets- och försvarspolitik som Europa nu måste utveckla.

Dels genom att vi fullt ut utnyttjar det gemensamma medlemskapet i Nato, dels genom att vi slår vakt om och stärker

den liberala demokratins institutioner och rättsstat. Det gäller i Norden men också som en agenda för Europa och för internationellt samarbete.

Tillsammans har vi en ekonomisk styrka som gör Norden till åtminstone en G10-ekonomi och vad gäller innovationskraft ligger Nordens länder i världstopp. Det gäller också de flesta rankinglistor över öppenhet, transparens, pressfrihet, antikorrupktion samt det mer självupplevda begreppet lycka och välbefinnande.

En annan avgörande och viktig faktor är att de nordiska länderna är internationalistiska i sin syn på fri handel världen över och omfamnar både ett transatlantiskt och internationellt perspektiv. Det gäller inte minst viljan att hävda mänskliga fri- och rättigheter och demokratins värden i det internationella samfundet.

Allt detta behöver vi vårda och fortsätta att utveckla, då det lägger grunden för det försvar som vi tillsammans med grannländerna på andra sidan Östersjön behöver. Baltikums länder som nu är nära integrerade med oss, politiskt, ekonomiskt och numera säkerhetspolitiskt, tillhör de mest stabila nya demokratierna i vår värld och präglas av en utveckling liknande de nordiska.

I ett vidare perspektiv är Norden i sin helhet, och därmed Östersjön, en förutsättning för kontroll över Nordkalotten, Arktis och vägarna ut i Atlanten.

För en överskådlig tid framöver kommer detta att vara en säkerhetspolitisk utmaning för de nordiska länderna tillsammans med de baltiska länderna och Polen.

Med **Norden nu** ämnar vi fortsätta att stimulera det utrikes- och säkerhetspolitiska samtalet där Nordens potential kommer till sin rätt i den kritiska tid som råder. Vi lever i en tid då Norden måste stå starkt, genom den styrka som vi tillsammans redan i dag kan mobilisera och genom en politik som fördjupar integration och samarbete och som ger ökad geopolitisk styrka och betydelse.

Gunnar Hökmark är sedan december 2017 Frivärlds ordförande. Gunnar Hökmark var tidigare bl.a. ledamot i Europaparlamentet och vice ordförande för EPP-gruppen. I dag arbetar han med frågor rörande banklagstiftning, telekom, digitalisering, finansiell stabilitet liksom utvecklingen på Balkan och i Ryssland.

Nordiskt ledarskap – Ett manifest för säkerhet, välstånd och europeisk styrka

Fredrik Johansson

En farligare värld

Med Rysslands storskaliga invasion av Ukraina 2022 kom kriget på allvar till vårt närområde. En decennielång aggression, med annekteringen av Krim, ett långvarigt krig i Ukrainas östra delar och andra omfattande ryska attacker på Ukrainas territoriella integritet, övergick i ett imperialistiskt storkrig med ambitionen att utplåna Ukraina som självständig nation.

Svensk utrikes- och säkerhetspolitik förändrades i grunden. Alliansfriheten övergavs slutligen och Sverige och Finland blev medlemmar i Nato.

Rysslands aggression och det som händer i Ukraina kommer att fortsätta forma Sveriges utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik under överskådlig tid. Hotet mot Ukrainas frihet och självbestämmande gäller i allra högsta grad även oss.

Vi ska inte ha några illusioner om att den nuvarande ryska statsledningens maktambitioner stannar vid Ukraina. Eller att ett eventuellt fredsavtal inte skulle riskera att bli en återhämtningspaus för den ryska krigsmaskinen.

De ryska styrkorna i Ukraina är förstärkta med nordkoreanska förband. Nordkorea och Iran har samarbeten kring utveckling av både kärnvapen och missiler. Samtidigt som regimen i Iran försörjer den ryska militären med materiel. I Mellanöstern har Iran inte bara som uttalat mål att utplåna Israel, utan understödjer terroristorganisationer i Libanon, Gaza och Yemen. Hotet mot Irans grannländer, liksom mot oss, är högst påtagligt.

Kina driver en aggressiv utrikes- och handelspolitik, där dominans över centrala ekonomiska områden som batterier, solpaneler och elbilar har varit ett uttalat mål.

Kina har under lång tid dragit nytta av den internationella regelbaserade handelsordningen, samtidigt som man själv inte följer den. I Afrika och andra delar av världen har man genomfört stora investeringar och utnyttjat

ett politiskt vakuum som uppstått när USA och Europa dragit sig tillbaka.

Sverige och andra europeiska länder har varit föremål för kinesiska hot och påtryckningar kopplade till regimens attacker på europeiska medborgare med kinesisk bakgrund, men också kopplat till internationell kritik av Kinas hantering av etniska och religiösa minoriteter. Det har funnits en strategi att spela ut europeiska länder mot varandra.

Samtidigt har den nya administrationen i USA på kort tid satt stora tvivel om Amerikas engagemang i den internationella säkerhetsordning som rått sedan slutet av andra världskriget, och som USA varit den främsta arkitekten bakom. Den officiella amerikanska linjen är att fördragsmässiga åtaganden – inklusive Nato – fortfarande gäller. Men det råder ingen tvekan om att Europa måste öka sitt säkerhets- och försvarspolitiska oberoende.

Genom en aggressiv, ryckig och svärbegriplig handelspolitisk agenda har USA ställt framtiden för en ordnad och fri handel i tvivel. Även om de mest drakoniska tullarna inte blir verklighet, finns nu en ny osäkerhet som kommer att påverka handel, investeringar och internationella relationer.

Den nyttillträdde presidenten och andra representanter för administrationen har dessutom ifrågasatt territoriella integriteten hos USA:s egna allierade. Det gäller

Fredrik Johansson är senior fellow på Frivärld. Han är en erfaren kommunikationsrådgivare och krönikör, idag verksam på bland annat på Svenska Dagbladets ledarsida. Han har bakgrund som rådgivare i såväl näringslivet som i partipolitiken och var huvudsekreterare för det Idéprogram som moderaterna antog 2020.

Nordiskt ledarskap – Ett manifest för säkerhet, välstånd och europeisk styrka

Fredrik Johansson

april 2025

anspråk på Panamakanalen, Grönland och Kanada. Där en del av retoriken har varit att inte utesluta vare sig handels sanktioner eller militära insatser för att genomdriva presidentens vilja. Hoten mot Danmark är ett hot mot Norden, EU och Nato, och en angelägenhet som direkt berör Sverige.

Ett inåtvänt USA med en aggressiv transaktionell syn på sina internationella relationer, kommer att öka osäkerheten och tvinga länder i Europa och andra delar av världen, att överväga hur man efter bästa förmåga kan se till sina egna intressen. Att tro på en snar återgång till ”normalitet” är självbedrägligt.

Sammanfattningsvis har kraven på svensk säkerhets- och försvarspolitik knappast varit skarpare sedan slutet av andra världskriget. Detsamma gäller för våra grannländer och allierade. Finland och Baltikum har i rysk retorik utpekats som historiskt motiverade territoriella anspråk. Alla länder i vårt närområde är föremål för olika hybridattacker från Ryssland, Kina, Iran och Nordkorea. Trumps retorik kring Grönland attackerar Danmarks territoriella integritet och självbestämmande. Exempelen på hur vår värld och region blivit farligare, är många.

Vi har i regionen ett gemensamt intresse av att de hot som riktas mot oss hanteras på effektivast möjliga sätt. För att kunna göra det, krävs att vi samarbetar på säkerhets- och försvarsområdet. Det finns inget som kan ersätta en snabb förstärkning av vår egen och vår gemensamma förmåga att försvara oss.

Men det behövs också ett ledarskap som visar att vår modell är stark och framgångsrik, att vi har den politiska viljan att möta våra problem, konfrontera våra motståndare och bygga en starkare gemenskap.

Myten om svaghet måste mötas med styrka

Det finns en föreställning – underblåst av omfattande propaganda- och påverkansoperationer – om att västvärlden i allmänhet och Europa i synnerhet, är svagt. Det är en del av de auktoritära regimernas verkliga eller spelade självförtroende, men det är också ett sätt att undergräva vårt och skapa en inhemsk efterfrågan på ”starka

ledare” och enkla lösningar. Denna retorik återkommer också från starka politiska krafter i USA.

I grunden handlar det om att projicera en bild av, att vi inte är förmögna att stå upp mot aggression och hot, i syfte att det ska bli en självuppfyllande profetia. Ryssland och Kina har på detta sätt under lång tid sökt så split mellan USA och Europa, men också mellan EU:s medlemsländer. Åsiktsskillnader utnyttjas för att skapa eller förstärka spänningar och för att undergräva föreställningen om gemensamma intressen och värderingar. Vår själva samhällsmodell beskrivs som överspelad eller svag.

Även vicepresident J D Vance tal vid säkerhetskonferensen i München handlade om att Europa är svagt och att denna svaghet utgör fröet till vår undergång. Beskrivningen av Europa som svagt eller till och med förlorat, har för både Ryssland och Vance, en i huvudsak inhemsk publik.

Svaret, både på de hårda hoten från Ryssland och andra auktoritära regimer, och på de mjukare från Donald Trump, är styrka. Att visa på tydliga resultat vad gäller försvarsförmåga och politisk sammanhållning, men också en förmåga att spela en viktig roll på andra områden: ekonomi, teknologi, vetenskap, kultur och förmåga att skapa attraktiva samhällen för människor att leva i.

Här har vår del av världen – Norden, Östersjöområdet och Nordeuropa – ett särskilt ansvar och en särskild möjlighet att visa ett alternativ till en svag, inåtvänd och splittrad linje. För samtidigt som hoten är många och komplexa, så finns det också en unik nordisk/nordeuropeisk möjlighet att visa en enad, tydlig och framgångsrik väg på en bredd av politikområden.

Uppgivenhetens Europa

Europas tid är nu. Den måste vara nu. De hot vi står inför och utvecklingen i omvärlden ger oss egentligen inga alternativ. Det är genom europeisk styrka vi kan försvara oss mot ett aggressivt Ryssland och mot andra aktörer som vill oss illa. Det är ett starkt Europa som kan möta ett mer inåtvänt eller till och med aggressivt USA. Vår förmåga att klara oss själva är förutsättningen för att vara starka tillsammans med andra.

Nordiskt ledarskap – Ett manifest för säkerhet, välstånd och europeisk styrka

Fredrik Johansson

april 2025

Retorik och stora ord är inte svaret. Detta är hårda säkerhetsfrågor. De kan bara mötas med reella försvarsförstärkningar, en robust och växande ekonomi och motståndskraftiga samhällen. Det behöver vara "show, don't tell". Samtidigt ska vi inte acceptera eller – än värre, börja tro på – retoriken om vår svaghet. Vi har ett enormt arbete framför oss, men Europa och Norden i synnerhet, har viktiga styrkor att utgå från.

Under den tid som gått sedan Donald Trump på allvar började hota den världsordning som gällt de senaste åttio åren, har Europa börjat samla sig. Det handlar om framtiden för Ukraina, men också i övrigt. Det finns en insikt om att Europa måste bli starkare försvarsmässigt och att beroendet av USA måste minska. Mycket borde ha gjorts för länge sedan, men rörelsen är tydlig.

Det viktiga är att denna europeiska mobilisering sker på bred front. Det militära försvaret är det akuta och viktigaste, men samtidigt behöver vi reformera europeisk ekonomi för att stärka konkurrenskraften.

När den tidigare italienske premiärministern Mario Draghi hösten 2024 presenterade sin rapport om EU:s konkurrenskraft konstaterade han att frågan om Europas ekonomi är existentiell. Om vi tidigare kunnat intala oss att vi har "råd" med ekonomisk eftersläpning, så kommer en sådan utveckling framåt att innebära att vi inte har resurser att hantera säkerhetspolitiska hot, och än mindre finansiera den europeiska välfärdsstaten. Med en minskande befolkning och med den ekonomiska tillväxten på dagens låga nivåer, kommer EU:s totala BNP att vara oförändrad till 2050.

Politiskt har såväl kommissionen som olika medlemsstater understrukit behovet av reformer som stärker konkurrenskraften, inklusive Sverige som gjorde det till en prioriterad fråga under ordförandeskapet våren 2023.

Men det stora hotet mot Europa är att problem som är fullt möjliga att lösa, beskrivs som oöverstigliga och att vi tappar vårt eget politiska självförtroende. Att en högst relevant kritik mot överreglering, bristande konkurrenskraft och svagt politiskt fokus, övergår i uppgivenhet.

Europa är inte svagt, och vi får inte intala oss själva att vi är svaga.

Det europeiska självförtroendet – eller bristen på detsamma – är en ödesfråga. Om vi inte är övertygade om att vi genom våra institutioner kan leverera säkerhet, konkurrenskraft, ekonomisk utveckling och drägliga samhällen, riskerar samarbetet att fragmenteras, och våra fiender och allierade kommer att kunna spela ut oss mot varandra.

Möjligheternas Europa – ett nordiskt hopp

Med undantag för området kring St Petersburg längst in i Finska viken och Kaliningradenklaven, består Östersjöns stränder idag av Natoländer. Samtliga nordiska länder är medlemmar i Nato, Östersjöländerna är med i EU och Norge och Island är genom EES-avtalet en del av den gemensamma europeiska marknaden. Men samarbetet i regionen har djupa historiska rötter, som föregår både Nato och EU. Banden mellan länderna i vår del av världen är starka och sträcker sig många hundra år tillbaka.

Hansan band samman den här delen av världen, framförallt genom handel. Under efterkrigstiden har det nordiska samarbetet i det tysta varit en stor framgång. Ekonomiskt och socialt har fri handel och fri rörlighet (den nordiska passunionen etablerades 1954) inneburit att redan starka ekonomiska band blivit ännu starkare. Nordiska företag har kunnat konkurrera och komplettera varandra, till gagn för den ekonomiska utvecklingen i alla våra länder.

Politiskt har samarbetet haft en tydlig om än underförstådd säkerhetspolitisk bakgrund, men också byggt vidare på långa traditioner och ländernas gemensamma ekonomiska förutsättningar. Det stora handelsberoendet har varit ett gemensamt intresse. Sverige, Norge och Danmark var 1960 med och bildade EFTA (European Free Trade Area). Finland (associerad medlem) och Island följde med in 1961 respektive 1971.

De fem nordiska länderna har idag cirka 28 miljoner invånare. Om vi vore ett land skulle vår totala gemensamma ekonomi vara världens tionde och Europas femte största. Vi är sedan länge stabila demokratier och rätts-

Nordiskt ledarskap – Ett manifest för säkerhet, välbefinnande och europeisk styrka

Fredrik Johansson

april 2025

stater, som alla är beroende av handel och internationellt utbyte. Den nationella särarten är fortfarande tydlig och varje land har sin egen särskilda historia. Men det nära, långa och framgångsrika samarbetet mellan våra länder har få motsvarigheter i världen.

Idag är samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna starkt, om än inte formaliserat. Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet har regelbundna möten med parlamentariker och regeringsföreträdare från Estland, Lettland och Litauen, och i EU finns ett sedan länge informellt samarbete för koordination och utbyte mellan ländernas regeringar.

Sedan 2008 finns det ett roterande ansvar för koordineringen av de nordiska och baltiska ländernas informella samarbete inom kretsen av de fem nordiska och de tre baltiska länderna (NB8), och regionens EU-medlemmar (NB6) samarbetar inom EU, bland annat med gemensamma förmöten inför råds- och toppmöten.

Detta samarbete har värnat och drivit för regionen gemensamma intressen. Idag finns det goda skäl att höja ambitionsnivån ytterligare och sikta mot ett mer tydligt ledarskap för att stärka EU och Nato.

Idén om ett tätare samarbete i Norden, med Baltikum och i det bredare Östersjöområdet är inte ny och har aktualiserats både politiskt och i debatten i våra länder. Utöver de sammanhang som redan nämnts finns en rad andra samarbeten på exempelvis försvars- och försvarsindustriområdet. Och koordineringen av nordiska och baltiska intressen i Europapolitiken spelar som sagt redan stor roll.

Förutsättningarna och behovet av att fördjupa och vässa samarbetet är dock större än någonsin. Vi behöver gå från ord till handling.

Med Sveriges och Finlands medlemskap i Nato har vi nu förutsättningar att gemensamt med våra övriga allierade, planera försvaret av hela Östersjöområdet. Genom arbetsfördelning och uppbyggandet av gemensam kapacitet, kan summan av regionens försvarsinvesteringar bli betydligt större än delarna tillsammans.

Nordens totala försvarsinvesteringar under 2023 uppgick till 33 miljarder dollar. Breddar vi perspektiven och

lägger till de baltiska staterna och Polen, uppgår summan till 70 miljarder dollar. Det är mer än Frankrikes försvarsutgifter och nästan i paritet med Storbritannien. Polen investerar idag 4,7 procent av BNP i sitt försvar. Vilket ska jämföras med USA:s knappa 3,5 procent. Det innebär att Polen idag är Natos tredje största försvarsmakt efter USA och Turkiet. Sverige har nyligen deklarerat en avsikt att nå 3,5 procent av BNP i försvarsinvesteringar till 2030.

Med våra allierades stöd är Natos norra flank idag bättre rustad än någonsin tidigare, och tillsammans fortsätter vi att förstärka våra förmågor.

På det försvarsindustriella området har inte bara Sverige unikt kunnande och världsledande kapacitet. Lägger vi till de övriga nordiska ländernas förmågor har vi tillsammans teknologiska och industriella förutsättningar att inte bara rusta vårt eget försvar. Tillsammans bidrar vi till att Natos förmågor för innovation och materialförsörjning stärks ytterligare.

Vi är stabila demokratier och rättsstater. De nordiska länderna toppar de rankingar som görs vad gäller demokratins institutioner.

Norden och länderna kring Östersjön har en mer konkurrenskraftig ekonomi än EU-genomsnittet. Det går att diskutera enskildheter i olika rankingar och bilden är blandad, men det finns ett tydligt nordiskt konkurrenskraftskluster.

Enligt IMD:s konkurrenskraftsranking över 67 länder, är Danmark trea och Sverige sexa. Samtliga nordiska länder kvalificerar sig inom topp 20. Det kan jämföras med USA (12), Tyskland (24), Storbritannien (28), Frankrike (31) och Italien (42).

I World Economic Forums ranking över "Most Talent Competitive Countries" så placerar sig Danmark (4), Finland (6), Norge (7), och Sverige (9) på tio-i-topp. Nederländerna (5) är det enda övriga EU-land som tar sig in på listan. Detta avspeglar också den attraktivitet som fångas av andra index som mäter livskvalitet, attraktivitet, etc.

I U.S News ranking över "Best countries" (baserat på enkät framtagen tillsammans med Wharton University)

Nordiskt ledarskap – Ett manifest för säkerhet, välstånd och europeisk styrka

Fredrik Johansson

april 2025

kommer Sverige på en sjätteplats och Danmark på tionde. Här kan noteras att Tyskland (7) och Storbritannien (8) också når framskjutna positioner. I kategorin "livskvalitet" är den nordiska dominansen stor. Danmark (1), Sverige (2), Norge (4) och Finland (6).

Världsbanken mäter sedan länge förutsättningarna för att driva företag i 190 länder. Också här ligger Norden och Baltikum väl till. Danmark (4), Norge (9), Sverige (10), Litauen (11), Estland (18), Lettland (19), Finland (20) och Island (26).

Ser vi till enskilda länder kan vi konstatera att Estland har flest så kallade "enhörningar" per capita i världen, och rankas dessutom som ett av de mest digitaliserade länderna i världen. Även övriga nordiska länder har framträdande techföretag. Nordiska företag är världsledande inom vitt skilda branscher som fordon, stål, gruvor, läkemedel, telekom, offshore, fintech och skog.

Vi är världsledande vad gäller hälsa och välbefinnande. Medellivslängden i Sverige är fyra år längre än i USA. I World Population Reviews ranking över "Happiness" toppar Finland, följt av Danmark, Island och Sverige. Norge kommer på sjunde plats, knappt efter Nederländerna och Israel. I World Intellectual Property Organizations ranking över världens mest innovativa ekonomier, rankas Sverige på en andra plats efter Schweiz, Finland på en sjundeplats och Danmark på plats tio. Estland kommer på plats 16, precis efter Israel.

Det är svårt att jämföra och ranka länder. Men den sammantagna bilden är att vi på många områden har goda förutsättningar och att vi utifrån detta också borde ha möjlighet att utöva ett ledarskap i Europa. Vi har erfarenheter, också av framgångsrikt strukturellt ekonomiskt reformarbete, som skulle kunna omsättas bättre på europeisk nivå. Vår delade syn i viktiga frågor kan utgöra bas för vidare koalitioner av medlemsländer för att stärka försvar, motståndskraft och konkurrenskraft.

Sammanfattningsvis finns det en rad skäl som talar för Norden och för ett stärkt samarbete mellan våra länder. Både inom och utom de bredare europeiska och transatlantiska strukturerna.

- Tillsammans har vi militära, ekonomiska, politiska, teknologiska och andra styrkor som gör att vi är en global kraft att räkna med.
- Här finns några av världens äldsta och mest stabila demokratier
- Här är förutsättningarna för hög livskvalitet goda
- Vi har en världsledande försvarsindustri och förmågor inom alla försvarsområden
- Vi har i hög grad en gemensam bild av de stora hoten och problemen – inte bara i vår del av världen, utan också i ett bredare perspektiv
- Vi har en lång tradition av framgångsrikt samarbete på alla områden och visar idag konkret förmåga att samarbeta inom och utanför de strukturer som EU och Nato utgör
- Vi har historiskt varit tillförlitliga och starka allierade till andra länder – inte minst till USA (gäller naturligen företrädesvis de länder som varit långvariga Nato-medlemmar)
- Vi utgör en politisk, ideologisk och kulturell brygga till Europas övriga delar, inklusive Storbritannien, men även i de transatlantiska samarbetena och till partners i andra delar av världen. De nordiska länderna är väl sedda på samtliga kontinenter.

Kan vi få detta samarbete att bli ännu starkare och mer framgångsrikt, och kan vi tillsammans utöva ett ledarskap – politiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt – i Europa och i den bredare västvärlden, kommer det att stärka inte bara våra egna möjligheter till en framtid i fred, frihet och välstånd.

Vi kan också tillsammans visa på en samhällsmodell som värnar sin egen suveränitet och sina gränser. Ett samhälle som är öppet för samarbete med likasinnade, som förstår kopplingen mellan konkurrenskraft och säkerhetspolitisk styrka och som har förmågan att reformera och förbättra sig.

Och som mer än något annat kan visa att västvärlden och Europa inte alls är svagt eller förbisprunget.

Nordiskt ledarskap – Ett manifest för säkerhet, välstånd och europeisk styrka

Fredrik Johansson

april 2025

Från ord till handling – ett gemensamt

Tillsammans har vi förmågor och förutsättningar som gör oss starkare, men som också lägger grunden för ett aktivare samfällt nordiskt agerande i Nato och EU. Våra gemensamma styrkor är uppenbara, men framför allt finns det en samsyn kring framtiden för både samarbetet i Nato och EU, samt en lång tradition av samarbete.

Många har efterfrågat ett tydligare nordiskt ledarskap. Utmaningen ligger i att gå från ord till handling.

- Plus-plus – Ett öppet samarbete med Norden som bas

Vi ska inte låta oss begränsas av formella strukturer eller av de nordiska ländernas gränser. Vi delar värderingar, erfarenheter och framtidsutsikter med alla demokratiska nationer kring Östersjön. Vårt perspektiv ska vara Norden PLUS Baltikum PLUS Polen och med en tydlig hand utsträckt till Tyskland på relevanta områden. Vi ska tillsammans göra det som kan göras på olika områden.

- Ett fördjupat politiskt samarbete

Det finns institutionella frågor som kan stärkas såväl inom det nordiska samarbetet som i ett än mer koordinerat nordiskt agerande inom EU och Nato. Att Norge och Island står utanför EU ska i det sammanhanget ses i perspektiv av hur nära dessa länder är integrerade genom EES. Från ett europeiskt perspektiv finns det dessutom ett stort intresse av att samarbetet med Norge och Island, men också Storbritannien, blir närmare. De nordiska EU-länderna har här genom historia och etablerade relationer, en viktig roll att spela.

Men vi ska inte stirra oss blinda på etablerade institutionella eller organisatoriska förutsättningar. Det handlar lika mycket om en gemensam lägesbild och en bred politisk samsyn kring att vi på alla områden kan och bör fördjupa samarbetet.

En möjlighet skulle kunna vara att man på högsta politiska nivå i de berörda länderna sluter ett fördrag eller gör en gemensam deklaration om fördjupat samarbete och att denna signal sedan riktas in mot respektive rege-

ring, det vill säga statsministrarna i de nordiska länderna visar att frågan är prioriterad och att det åligger fackministrarna att hitta områden där det i stort och smått kan fördjupas.

Politiken fokuseras därmed mer på innehåll än på institutionellt och organisatoriskt ramverk.

- Ett fördjupat militärt samarbete

Här sker redan mycket och det som sker bör omfattas av Nato-ramverket. Men utgångspunkten måste vara att få största möjliga utväxling i stärkt säkerhet, av våra gemensamma totala försvarsinvesteringar.

- Ett fördjupat försvarsindustriellt samarbete

Här finns de stora utmaningarna på europeisk nivå. En nordisk utveckling och ett närmare samarbete behöver ta hänsyn till det, men därför också till hur vi i Norden gemensamt kan driva på för närmare europeisk integration för en effektivare och mer slagkraftig försvarsindustriell förmåga.

- Ett fördjupat ekonomiskt samarbete

De nordiska länderna bör undersöka möjligheter till regional fördjupning av den inre marknaden i allmänhet och för tjänster i synnerhet. Det skulle kunna innebära samordning och koordination av regelverk för företagande, finansmarknader etc, samt åtgärder för att stärka den gemensamma arbetsmarknaden. Möjligheten till en tydligare gemensam nordisk agenda för europeisk avreglering och konkurrenskraft bör också utforskas.

- Ett fördjupat samarbete inom utbildning och forskning

Konkurrensen mellan och mångfalden av akademiska institutioner i Norden är en styrka, men på vissa områden borde möjligheterna till koncentration av resurser vara möjlig. Vi skulle också kunna skapa starka gemensamma forskningscentrum, genom att samordna resurser och satsningar.

Nordiskt ledarskap – Ett manifest för säkerhet, välstånd och europeisk styrka

Fredrik Johansson

april 2025

- Ett fördjupat energisamarbete

En ytterligare närmare koordination av energipolitiken för att utveckla effektivare marknader och stärka övergripande motståndskraft.

- Ett fördjupat infrastruktursamarbete

En tydligare gemensam nordisk komponent i infrastrukturplaneringen är önskvärd, inklusive bättre koordination i planeringsprocessen. Det finns starka skäl för detta, både ur ett försvars- och konkurrenskraftsperspektiv. Målet borde vara att skapa ett starkare nordiskt ramverk för infrastruktur.

- Ett fördjupat samarbete inom kultur

De nordiska länderna har på samma gång sin särart och sin gemensamma kultur. Förståelsen för våra grannländers historia och kulturliv är en viktig del av en gemenskap som är större än politisk eller ekonomisk. Här görs också redan mycket inom befintliga samarbeten, men en breddning av insatserna skulle kunna åstadkomma mer.

Sammanfattande slutsats

Det finns ett starkt case för Norden/Östersjöregionen. Vi har med framgång utvecklat samhällen som levererar konkurrenskraft, vetenskapliga framsteg, livskvalitet och fredlig samexistens. Helt i motsats till påståenden om svaghet, är detta en stark och motståndskraftig modell. Den måste bli starkare inom försvar och säkerhet och vi ökar insatserna på det området. Vi kan bli mer konkurrenskraftiga och bättre på många andra områden, men vår utgångspunkt är stark.

Att gå från ord till handling kommer att vara nyckeln i det omedelbara arbete som måste göras för att stärka vår gemensamma trygghet och säkerhet. Men också för att driva på en fördjupning av våra ekonomiska, vetenskapliga, sociala och kulturella relationer.

En ansats av att fördjupa samarbetet på flera fronter och utifrån varje områdes förutsättningar, lägger ansvaret på berörda fackministrar, myndigheter, etc. Att ge dessa ett uppdrag att hitta förändringar som stärker Nordens gemensamma förmågor, kräver ett tydligt politiskt mandat från högsta nivå.

Vi har anledning att göra detta. För vår egen skull. Men också för att ett nordiskt ledarskap för säkerhet, trygghet, konkurrens och livskvalitet kan göra Europa starkare.